

'Dünya bize dedelerimizin miras kalmadı, onu torunlarımızdan ödünç aldık.'

TMMOB'ye bağlı teknik meslek odalarının İstanbul şubeleri ile Sağlık Meslek Odaları ortak bir açıklama yaptı

Sağlık Meslek Odaları ve TMMOB'ye bağlı teknik meslek odalarının İstanbul Şubeleri 5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle aşağıdaki ortak açıklamayı yaptılar.

Hava, su ve toprak kirliliği, iklim dengesinin bozulması, ozon tabakasında delik, gürtülül, yeşil alanların, ormanların yok edilmesi ve bunlara eklenilebilmek daha nice çevre sorunları tüm dünyada yaşanıyor. Pek çok ülkede bu sorunlar gündemin ilk sıralarında yer alıyor. Yine pek çok ülke, yaşlı dünyamızın bir felaketin alıyorken için önlemler alıyor, uluslararası sözleşmelerle yükümlülükler üstleniyor.

Peki Türkiye ne yapıyor? 1976'da Montreal Sözleşmesi'ni imzalayan Türkiye'de 1990 yılına bile hâlâ her yerde ozon tabakasına zarar veren spreyley rahatsız ediliyor. Elbistan, Soma, Yatağan ve Gökova'yı zehirleyen termik santraller bir övünç nedeni gibi paraların üstüne basılıyor. Turizm adına kıyılar yağmalanıyor, beton-

S.O.S.

laşıyor ve hatta dünyanın hiçbir yerinde örneği olmayan bir uygulamaya tarifi sarıyanlar bahçesine bile oteller dikiliyor. Kaba bütüncüye geleneksel kalkınma anlayışına sahip işbirliği yönetimi Türkiye doğasının işini bitirmeye çalışıyor.

Peki İstanbul'da durum ne? Dünyanın yüzüye olduğu çevre sorunları konuşulmuş İstanbul'da da etkisini gösteriyor. Üstelik İstanbul her düzeyde kötü ya da etkisi yontemini, aşırı nüfus artışı, her siyasi parti tarafından aracı olarak kullanılan geçekondulasma'nın da bindirildiği yükte dünyada çevre sorunlarını en ağır biçimde yaşayan megalopolitenleri bir durumuna geliyor.

Çevre sorunlarının çözümü için bilimsel ve teknolojik çeşitli yollar var. Ancak hespienden önemli demokratik bir orama ve sorunların çözümüne halkın katılımına olan gereksinimdir. Gündümüzde eski "hemşehirlilik" anlayışından farkı bir kentlilik bilincine ve eylemine gereksinim duyuluyor. Oysa bugün kirliliğe karşı mahalle, semt ölçeğin-

de bile bir şeyler yapmaya kalkışın üç kişinin karışması çağdaş yasalar ya da gizli örgüt suçlamasıyla güvenlik güleri dikiliyor. Genelci santrallerin karışık halkın duyurduğuna kulak tutunuyor.

Çevre sorunlarının önlenmesinde açıklik büyük önem taşıyor. Yedigünümüzde, işimiziz, suduğumuz havaya değin her şeyin içeriği ve niteliği üstüne kamunun tam ve doğru bilgilendirilmesi gerekiyor. Ne Marmara'daki balık ölümleri, ne içimiziz su, ne de kış aylarının göze görürlüğüne kirliliği havası üstüne kamuoyuna ve onların örgütledikleri sivil kuruluşlara doğru ve düzenli bilgi verilmesi, verilmesi. Halkın sağlığına rağmen bir "devlet güvenliği" ve "devlet sırrı" anlayışı çevresorunlarının çözümüne büyük engeldir.

Sağlıklı, yaşanabilir bir doğal ve tarımsal çevreye kavuşmak ve korumak için her düzeyde çok sayıda ve çeşitli halk girişimlerine, resmi olmayan kuruluşlara gereksinim var. 5 Haziran 1990'da, yani ilk kez Dünya Çevre Günü'nde mühendisler, mimarlar, hekimler ve eczacılar meslek kuruluş-

DÜNYA TÜRKİYE İSTANBUL

ları olarak kılbaşpış törenlerin, iş üretilemeyen toplantıların, çevre sorunlarının ağırlığıyla ters orantılı bir hafiflikte kaldığını "deliye her gün bayram"ı haline dönüştüğünü gördük, yaşadık. Bu yıl geçmiş yıllardaki örneklerine benzer herhangi bir etkinlik yapmamayı, yalnızca bir afiş ve billboard kampanyasıyla 5 Haziran'ı hem bir özeleştir, hem de çevre sorunlarının çözümünü önünde ki her türlü engel protesto günü olarak ele almayı kararlaştırdık.

Protestonun yanı sıra, aşağıda imzası bulunan teknik ve sağlık meslek odalarını; hıvan suya, gıdadan yeşil alana değin çevre kalitesi üstüne düzenli bilgi toplama, bu bilgileri işleyerek çevre sorunlarının çözümüne üstüne yöntem ve teknikler önermeyi hedefleyen bir İstanbul İl Çevre Kurulu tasarımsı da sayın İstanbullular'a, değerli basın üyelerinin içinde açıklamak istiyoruz.

Saygılarımızla. ■

Özel Çevre Koruma Bölgelerinde 'Demokrasi Savaşı'

Okta EKİNCİ Y. Mimar

Bilindiği gibi, 5 Temmuz 1988 günü Resmi Gazete'de yayınlanan yürürlüğe giren Özel Çevre Koruma Bölgesi Kararnamesi'nin; "doğal ve kültürel çevre değerlerini" değil, "özel yatırımcı çevrelerin çıkarlarını" koruma yönelik bir düzenleme olduğunu daha ilk günlerden belirttik.

Nitekim, aradan geçen yaklaşık iki yıla yakın sürede; Muğla'nın Gökova-Köyceğiz ve Fethiye bölgelerindeki "bazı koyları" koruma(lı) altına alan, ama bazı koyları ise "koruma dışına çıkaran" bu kararnamenin, daha çok "belirtilmiş amaçlar doğrultusunda işe yaradığını" kanıtlayan birçok uygulamaya tanık olduk. Başbakanlığa bağlı Çevre Kurumu, bir yandan yığılmış köylülere bir hayvan damı bile yaptırmazken, öbür yandan yerli ve yabancı şirketlerin kamuya ait orman ve hazine arazileri üzerinde turistik tesis yapmalarına olanak sağlayan planları onaylamaya başladı. Kararnemenin çıktığı yıl "başbakan" olan Turgut Özal da, aynı bölge içindeki (Gökova) Okluk Köyü'nde inşa edilen Devlet Konukevi'nde bayram tatilini geçirdi...

Özel Çevre Koruma Bölgeleri'ndeki bu gelişmeler, ayrı kararnameleri olan yetkililerde ellerinden döneyle yere belediye lerini de öldürdü. Bu durumda Belediye Başkanları, hem kendi belediyelerinin ilgili sorunlarda tamamen "işlevsiz" kaldılar, hem de yakınlardaki arazi kuyı alanlarında yağmaya "seyirli" kalarak, buraların halka kapatılması karşısında kendi seçmenlerini verdikleri sözleri yerine getiremez oldular. Öte yandan, doğal ve kültürel çevre değerlerinin "yok edime süreci" de kesintisiz ugradan devam etti...

Geçtiğimiz günlerde, böyle bir "koruma(lı)"ya artık "örgütlenerek karşı çıkmak gerektiğini" gören yöredeki yerel yöneticiler, Köyceğiz Belediye Başkanı'nın çağrısı üzerine bir araya geldiler ve kararnamenin "iptali" yönünde görüşlerini ifade ederek, gerek "hukuk savunması" başlatma karar aldılar. Fethiye, Gökcek, Dalyan ve İla Belediyelerini bu kararlardan ötürü kutuyor ve salt çevre için değil, aynı anda "demokrasi" için başlatıldıkları bu eylemlerinde başarılar dilerler.

Koruma altına alınan(lı) bu bölgelerde, 5 Temmuz 1988'den bu yana gözlenen gelişmeleri ise şöyle özetleyebiliriz:

1) Yöredeki mevcut imar planlarında gerekli değişiklikler hâlâ yapılamamış. Yapılanlarda ise özellikle yerleşim alanlarının yasatılmasına yönelik getirilen kuralarda ciddi eksiklikler vardır. Örneğin Gökova-Akyaka imar planında yapılan değişikliklerle, bu yerleşim bölgesinde daha önce inşa edilmiş olan "geleneksel Muğla ve İla mimarisine uygun" yapıların yapılabilmesi olanağı kalmamıştır. Bunun nedeni, Özel Çevre Koruma Kurulu'ndaki kadroların, yöredeki özellikleri bilememeleri ve yerel yönetimler, yerel uzmanları çalışmalara katılmamalarıdır.

Çevre kurulu bir yandan yöredeki köylülere bir hayvan damı bile yaptırmazken, diğer yandan yerli ve yabancı şirketlerin kamuya ait orman ve hazine arazileri üzerinde turistik tesis yapmalarına olanak sağlayan planları onaylamaya başladı.

Fethiye imar planı ise hâlâ sonuçlandırılmamıştır. Dolayısıyla, kaçak yapılaşmanın hızlanması için, "plansizlikten kaynaklanan" bir ortam yaratılmıştır.

2) Bölgedeki yerel yönetimlerin planlama yetkileri alınarak, yöre halkı bu çevreler üzerinde demokratik karar hakları ortadan kaldırılmıştır. Bu amaçla, yöredeki yerel yönetimlere özel izinler verilerek, ya da yine bazı tatil köyü ve otel tesislerinin kurulduğu alanlar "koruma bölgesi dışında tutularak", merkeze alınan yetkililerde özel yatırımcılar açığa "kollanmıştır". Örneğin, Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilen bölgenin tam ortasında kalan ve gerek tarım, gerekse doğa değerleri bakımından kesinlikle korunması gereken, Köyceğiz - Sarıgörmek'deki Pisilic Anıtı kenti ve çevresi ile Dalaman havzasından denizle birleştiği geniş kumsallık bölgeleri, "koruma alanı dışında" tutularak, buradaki "atırcılık yatırımları" yarattıkları ve çevrenin tahrip edilmesine neden olmuştur.

3) Gökova Körfezi'nde, "Gökova Termik Santrali" de koruma altına alındıktan tutularak, hem bu santralin "korunan bölgeye de veredeki zararların" önlenmesi yönünde gerekli yatırımların uygulanabilmesi için koğu olarak, bazı "imtiyazlı" yatırımlara özel izinler verilerek, ya da yine bazı tatil köyü ve otel tesislerinin kurulduğu alanlar "koruma bölgesi dışında tutularak", merkeze alınan yetkililerde özel yatırımcılar açığa "kollanmıştır". Örneğin, Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilen bölgenin tam ortasında kalan ve gerek tarım, gerekse doğa değerleri bakımından kesinlikle korunması gereken, Köyceğiz - Sarıgörmek'deki Pisilic Anıtı kenti ve çevresi ile Dalaman havzasından denizle birleştiği geniş kumsallık bölgeleri, "koruma alanı dışında" tutularak, buradaki "atırcılık yatırımları" yarattıkları ve çevrenin tahrip edilmesine neden olmuştur.

4) Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde kalan diğer bir sit alanı, Fethiye'deki Kaya Köyü'dür. 1924 mübaadesinde Rumlar'ın terketmesinden sonra metruk ve bakımsız kalarak önemli ölçüde tahrip olan bu değeri yerleşimin; "Türk-Yunan Barış ve Dostluk Köyü" olarak restore edilmesi yönünde Mimarlar Odası'na getirilen öneri Bayındırcı Bakanlık'la 1988 sonlarında kabul edilmiştir. Ancak, bu köyün nazım planlarda "barış ve dostluk köyü" olarak belirlenmemesi için, bugüne dek, Özel Çevre Koruma Bölgesi Kurulu'ndan herhangi bir karar çıkmamıştır.

5) Özel Çevre Koruma Bölgesi Kurulu, sürekli olarak "yapılaşma ve imar" konularıyla ilgilenecek, bu yöredeki yatırımların yapıma koşullarına mesulisinin tamamlanını aramaktadır. Oysa ki bu alanlar, doğal-kültürel ve ekolojik özellikleri nedeniyle korunması gereken özellikler taşımaktadır. Sadece imar konularına eğilmek, bölgedeki ekolojik denge, bitki örtüsü, deniz ve kara hayvanları vb. alanlarda çalışmalar yapmama, koruma uygulamalarının "gerçek amacını" ortaya çıkaran diğer bir önemli göstergedir...

Bütün bu nedenlerle, bölge belediyelerinin dayanışması, tüm demokratik kurumlara desteklenmesi, Güney Ege'deki "çevre ve demokrasi" savunmasına omuz verilmelidir. ■

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI ÇEVRE GÜNÜ NEDENİYLE FOTOĞRAF YARIŞMASI DÜZENLEDİ

Siyah-Beyazda birinci: Mehmet GÖKAĞAÇ

Siyah beyazda Gökagaç, renklide Kuvanlık birinci

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce düzenlenen "Çevre" konulu Fotoğraf Yarışması'nda Siyah-Beyaz Baskı dalında Mehmet Gökagaç, Renkli Baskı dalında ise Adnan Veli Kuvanlık Ödülü kazandı. Doç. Dr. Ahmet Öner Gezgini, İsa Çelik, Nevzat Çakır, Cengiz Karlova, Nazım Timurçulu, Dr. Seza Baştuğ, İskit Kopuz ve Hatice Komuş'un katılımıyla Seçiciler Kurulu diğer ödülleri şöyle belirledi:

Başarı Ödülleri:

Siyah-Beyaz Baskı: Semih Yolaçan, Kazım Zaim, İltis Tazer
Renkli Baskı: S. Safai Özer, Adnan Veli Kuvanlık, Yıldız Üçök

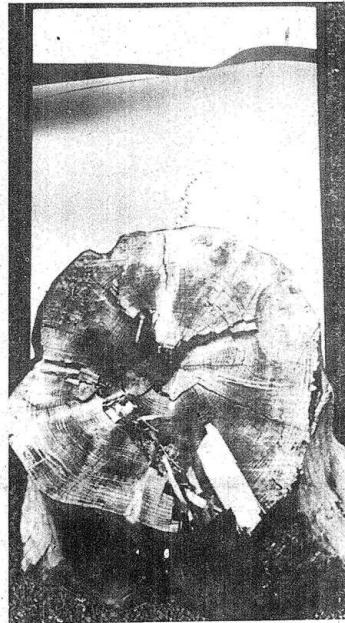
Beğeni Ödülleri:

Siyah-Beyaz Baskı: Semih Yolaçan

Renkli Baskı: İbrahim Göğör

Özel Ödül: Doğan Yaşar

Ödül kazanan Fotoğraf Sanatçılarına ödülleri, 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde Kimya Mühendisleri Odası Şubesi lokalinde düzenlenen törende verildi. Büyük Ödülü İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Prof. Dr. Nurettin Sözen ve İSKİ Genel Müdürü Dr. Ergin Göknel'in verdiği törende diğer ödülleri, İGDAŞ Genel Müdürü Dr. Tuncer Çelik, Belediyeleri Şendikası, Otomobili Şendikası, Hava-İş Sendikası, Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, Artaş A.Ş. temsilcileri tarafından dağıtıldı.

Renklide birinci: Adnan Veli KUVANLIK

Karadeniz'de bitmeyen çile:

Sel felaketi

Karadeniz Bölgesi'nde geçtiğimiz yıl yine onlarca kişinin yaşamını yitirdiği, maddi ve manevi zararların çok yüksek boyutlarda olduğu bir sel felaketi yaşandı.

Mimarlar Odası Trabzon Şubesi, bu felakete ilişkin olarak şu açıklamayı yaptı:

Düzensiz rejime sahip Karadeniz akarsularının sakin döneme bakıp, kiminmiş aldınarak, kiminmiş aldatarak, kiminmiş aldatmayarak meydan okumasına, Çevre Kurumu tutukları ata, bu akarsulara karşı çıkmaz bu (Arkasi Sa. 10. Sü. 1'de)

Köprüler sanki kartondan yapılmış. Bu görüntülerin sorulmuş sel mi, yoksa müteahhitler mi?

Tabzordan Köprüler Kartondan mı Yapılmış?

Mustafa ARAL M. Müh.

19 Haziran günü Trabzon ve çevresine saatlerce yağdın yağmurların yarattığı sel baskını sonrasında yapılan dedikoduların kültürel geçit sırasında, selden kalan izleri de görme olanağı bulduk.

Trabzon-Erzurum yolu ve üstü üzerinde bulunan köprüler, Altındere'nin taşan sularının gazabına uğramış. Trabzon, Giresun yolunda da neredeyse sağlam köprü kalmamış. Yıkılan köprülerin yanından, dere yataklarını derzelerle topkalamak, durulurak ulaşım olanağı sağlamış. Erzurum yolu üzerindeki karayolları sayesinde üstü üste yığılmış yolları makinelere, doğayı altıtmeye çalışanlar yavaşta alınmış kapımlas sonu simgeleri sanki... (Arkasi Sa. 10. Sü. 1'de)

"Kuş Cenneti" ve "Edincik" kurtarılmalı bekliyor.

Örgütlenme kaçınılmaz

MMO İstanbul Şubesi, "Kuş Cenneti" ve "Edincik" adlı bir toplantı yaptı. Toplantıda, çevre sorunları konusunda ciddi bir örgütlenme ve bu örgütlenmeye yapılacak etkinliklerin önemi vurgulandı.

Çevre sorunu her geçen gün daha da ağırlaşarak devam ediyor. Gezegeneğimizde, bu sorunlara çareler bulmak için her ülke, çeşitli şekillerde örgütleniyor, çeşitli etkinlikler yapıyor. Yani kısaca, duyarlılık her geçen gün daha da artıyor.

Ülkemiz de çevre kirliliğinden fazlasıyla etkilenen ülkelerden biridir. Doğal ve tarımsal zenginlikleri çok fazla olan bir ülke. Ama uygulanan sovyo-ekonomik politikalarla çevre kirliliğinden fazlasıyla payını alıyor. İşte bu görüşlerden hareketle geçtiğimiz aylarda Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, çevre kirliliğinin etkilerini derinleştirmek amacıyla çeşitli etkinliklere bulunmayı kararlaştırdı. Bunlardan ilki "Kuş Cenneti ve Edincik" yöresinde son yıllarda yaşanan doğa kirliliği, çeşitli yönleriyle tartışılacak bir toplantı düzenlemek oldu. Toplantıya, MMO İstanbul Şubesi Başkanı Mustafa Erhan, MMO Çevre Komisyonu üyeleri, İstanbul Tabip Odası Çevre Komisyonu üyesi Dr. Altan Yaşar, Kuş Cenneti Yaşama gönüllülerinden Dr. Alev Öztunç, Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kiriton Curi ve Prof. Dr. Günay Kocaoğlu katıldı.

Toplantıda, sel konusuna "Kuş Cenneti ve Edincik" yöresindeki çevre kirliliği olmasına rağmen, Türkiye'nin birçok yerinde benzer yaşanan olaylardan örnekler verildi. Bazı fabrika sahiplerinin salt kar amaçıyla artırma tesis masraflarından kaçındıkları için, hava, su ve toprak kirliliğinin nasıl oluştuğu örneklerle anlatıldı.

Daha çok karışıklık söz konusu olduğunda Prof. Dr. Kiriton Curi, halkın çevre sorununa baktığını şöyle anlattı: "Halkın (Arkasi Sa. 11. Sü. 5'de)

Prof. Dr. Kiriton Curi, halkın çevre sorununa mantık aranmadan duyulan bir sevgi olduğunu belirtirken, "Bizlerin amacı bu sevdâyı bilinçli yapılan davranış biçimine dönüştürmektir" dedi.

Karşılıklı söyleşi biçiminde çok hareketli ve canlı geçen toplantı sonunda çeşitli öneriler ileri sürüldü ve hemen uygulanmaya konulması kararlaştırıldı.

Kok fabrikasının bacası yıkılmasın!

Fabrikanın bulunduğu yöre "63" adlı bir toplantı yapıldı.

"63" adlı Kok Fabrikası'nın 63 metre boyundaki bacasının geliyor. Fabrikanın bacası, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk sanayi bacası olması nedeniyle gerek bir anıt niteliği taşıyor.

Zonguldak'ta Ereğli Kömür İşletmesi'nce 1935 yılında kurulan, Zonguldak Kok Fabrikası 40 yıl faaliyet gösteren ilk sanayi tesisimizden biriydi. Fabrika 1974 yılında birinci faaliyetine başlamıştı.

Türkiye Taz Kömürleri Kurumu Genel Müdürlüğü'ne, Özülmek Müessesesi Müdürlüğü'ne binası iş ettirilmek için bakışa bakılmamış.

Fabrikanın bacası, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk sanayi bacası olması nedeniyle gerek bir anıt niteliği taşıyor. Zonguldak'ta Ereğli Kömür İşletmesi'nce 1935 yılında kurulan, Zonguldak Kok Fabrikası 40 yıl faaliyet gösteren ilk sanayi tesisimizden biriydi. Fabrika 1974 yılında birinci faaliyetine başlamıştı.

yeti'nin ilk sanayi bacası olması nedeniyle gerek bir anıt niteliği taşıyor.

Uzun bir süre çalışmış, tarife mal olmuş, sanayileşme hamleminde ilk adamlarından biri olan "Kok Fabrikası Bacası"nın yıkılmasında sadece kent ve yerel boyuttan değil, ulusal boyutta bir kent belgeli kaybı demek olacağı inancıyla, Biröl Üzmez adlı vatandaş, 19.4.1990 tarihinde Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurumu Müdürlüğü'ne, Kok Fabrikası Bacası'nın yıkılmasını durdurulması için başvuruda bulundu.

Başvurudan sonra, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurumu Kurulu'ndan söz konusu fabrikanın yıkılma işleminin durdurulması için, Zonguldak Valiliği, Kültür Müdürlüğü'ne, KÖZ Ereğli Müze Müdürlüğü'ne, Zonguldak Belediye Başkanlığı'na bir yazı geldi. Gelen yazıda bu açıklamalar yer alıyor: "Konunun Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Ko-

İmza toplanıyor Haznedar'daki doğa katliamına halktan tepki!

Çeşitmiş günlerde İstanbul Bakırköy İlçe başkanı Haznedar Korusu'yla ilgili ilgililer olayları yaşıyor. Haznedar Korusu'nun sakinlerinin duyarlı tavırları ve uyarıları üzerine söz konusu korunun kimsi simdi Bakırköy Belediyesi tarafından durduruldu.

Bölge sakinleri, daha duyarlı bir kamuyu yapmak amacıyla bir imza kampanyası açtılar. ■

